

Як отримати доступ до інформації про клієнта банку (банківської таємниці) в умовах воєнного стану?

При визначенні особливостей доступу клієнтів банківських установ до інформації про себе необхідно виходити з того, що в структуру банківської таємниці можуть включатися як персональні дані клієнта (прізвище, ім'я, по-батькові, електронна пошта, серія, № банківського рахунку, адреса проживання, відомості про поручителів, спадкоємців за договором), так, і будь-яка інша інформація, яка має юридичне значення для учасників банківських правовідносин.

Відповідно до ч. 1 ст. 60 Закону України «Про банки та банківську діяльність»: «Інформація щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку у процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин з ним чи третім особам при наданні послуг банку, є банківською таємницею».

П. 1.2. «Правил зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці», затверджених Постановою Правління Національного банку України 14.07.2006 року № 267, передбачено, що: «Банки зобов'язані забезпечувати зберігання та захист інформації, яка містить банківську таємницю, з метою недопущення її незаконного розкриття».

П. 1.4. вказаних Правил також встановлено, що: «Банки зобов'язані за погодженням з клієнтом відображати в договорах, що укладаються між банком і клієнтом, застереження щодо збереження банківської таємниці та відповідальності за її незаконне розголошення або використання».

Указ Президента України від 24.02.2022 року № 64/2022 «Про запровадження воєнного стану в Україні» разом з введенням в Україні режиму воєнного стану встановив можливість встановлення на законодавчому рівні обмежень окремих конституційних прав громадян.

Щодо клієнтів банків такі обмеження можуть бути пов'язані з реалізацією прав, передбачених ст. 32 та 34 Конституції України. Йдеться, зокрема, про права суб'єктів персональних даних та права на інформацію, яка не належить до персональних даних.

Статтею 1 Закону України «Про захист персональних даних» встановлено, що: «Цей Закон регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних. Цей Закон поширюється на діяльність з обробки персональних даних, яка здійснюється повністю або частково із застосуванням автоматизованих засобів, а також на обробку персональних даних, що містяться у картотеці чи призначені до внесення до картотеки, із застосуванням неавтоматизованих засобів».

Якщо банківські установи вступаючи у правовідносини з клієнтами одержують від останніх дозвіл на обробку їхніх персональних даних, а так само, як визначають мету, підстави, строк, інші умови такої обробки, відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» вони вважаються володільцями персональних даних своїх клієнтів.

У тих випадках, коли банківські установи укладають договори на обробку персональних даних з метою виконання володільцем покладених на нього обов'язків, наприклад, виплати заробітних плат, стипендій, тощо, у такому випадку ці установи є розпорядниками персональних даних клієнтів.

Згідно з приписами ч. 1 ст. 27 Закону України «Про захист персональних даних»: «Положення щодо захисту персональних даних, викладені в цьому Законі, можуть доповнюватися чи уточнюватися іншими законами, за умови, що вони встановлюють вимоги щодо захисту персональних даних, що не суперечать вимогам цього Закону».

Відповідно, на правовідносини щодо обробки банківськими установами персональних даних поширюються загальні правила обробки такої інформації, закріплені у Законі України «Про захист персональних даних».

Йдеться, зокрема, про мету, підстави, процедури та строки обробки персональних даних, вимоги щодо доступу до персональних даних суб'єктами персональних та третіми особами.

Банк повинен розкривати інформацію, що становить банківську таємницю, на письмовий запит власника або з його письмового дозволу в обсязі, визначеному в такому письмовому запиті або дозволі.

Письмовий запит та/або дозвіл клієнта до банку про розкриття інформації, що становить банківську таємницю і власником якої є такий клієнт, складається за довільною формою в паперовому або електронному вигляді, п. 1 глави 3 «Правил зберігання, захисту, використання та розкриття банківської таємниці».

Письмовий запит (дозвіл) фізичної особи - клієнта банку підписується:

- у паперовому вигляді цією особою. Її власноручний підпис засвідчується підписом керівника банку чи уповноваженою ним особою або нотаріально;
- в електронному вигляді з використанням кваліфікованого електронно-цифрового підпису, виданого надавачем електронних довірчих послуг, включеного до списку надавачів електронних довірчих послуг, який ведеться в установленому законодавством України порядку.

Банк у разі надходження до нього запиту про надання інформації, що становить банківську таємницю, зобов'язаний розкрити цю інформацію або дати мотивовану відповідь про неможливість надання відповідної інформації протягом 10 робочих днів із дня отримання вимоги, якщо інші строки не встановлені законодавством України.

Якщо підготовка інформації перевищує вищезазначений строк її надання, банк зобов'язаний письмово повідомити про це службову особу або відповідний державний орган, що звернувся із запитом про надання інформації, та зазначити, у який строк надаватиметься інформація, що становить банківську таємницю.

З метою забезпечення зберігання та захисту банківської таємниці банки зобов'язані у внутрішніх положеннях встановити спеціальний порядок ведення діловодства з документами, що містять банківську таємницю, зокрема визначити: порядок реєстрації вихідних документів, роботи з документами, що містять банківську таємницю, відправлення та зберігання документів, які містять банківську таємницю, а також особливості роботи з електронними документами, які містять банківську таємницю. В період дії режиму воєнного стану такі особливості можуть передбачати тимчасові обмеження на особисте ознайомлення клієнта банку з інформацією щодо себе, необхідність направлення запитів на доступ до інформації лише в електронній формі, або змінену адресу направлення таких запитів.

При цьому, звертаємо увагу, якщо запит на інформацію був направлений клієнтом банку до іншого відділення, ніж те, де він обслуговувався, це не може розглядатися, як підстава для відмови у його розгляді. Адже, філії, представництва, відділення банків за загальним правилом не наділені статусом юридичної особи. Відповідно, усі запити на інформацію адресуються конкретним банкам, навіть, якщо в них вказані номер та адреса конкретного відділення.

З додатковою інформацією щодо механізму захисту прав позичальників як суб'єктів персональних даних у кредитних правовідносинах також можна ознайомитися за посиланням:

<https://rm.coe.int/legal-analysis-on-protection-of-rights-in-credit-relations/16809f04e0>